

Секція: Проблеми методології та практики управління

Поплавський Андрій Анатолійович

аспірант кафедри публічного адміністрування

Міжрегіональної Академії управління персоналом

м. Київ, Україна

АСПЕКТИ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У БОРОТБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА КОРУПЦІЄЮ

Як свідчать дані відомих світових рейтингів, стан в Україні – з поширенням як корупції, так і її негативних наслідків – щороку погіршується. У 2007 р. за індексом сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index) [1], Україна мала 2,7 з 10 (де 10 – абсолютно вільна від корупції країна, а 0 – абсолютно корумпована країна), в 2009 р. – цей індекс становив 2,2, і Україна посіла 146 місце, у 2011 р. – 2,4 і 134 місце серед 180 країн світу, у 2012 і 2013 роках держава займала 144 місце із 176 країн, в яких проводилися дослідження [2], у 2017 році Україна здобула 30 балів зі 100 можливих у дослідженні Transparency International «Індекс сприйняття корупції» (CPI) за 2017 рік і посіла 130 місце (зі 180 країн світу) [3].

Історія виникнення корупції. Корупція виступає як складне соціальне явище, яке зародилося в давній і продовжує існувати і в наш час. Заглибимося в історію. Перші відомості про корупцію, що дійшли до нашого часу відносяться до елліністичного світу. Так, у 320-х рр. до н.е. грецький намісник Єгипту Клеомен, призначений на це місце Олександром Македонським, використовував своє становище для того, щоб маніпулювати поставками зерна в Грецію [4, с. 123].

Як відомо, ще в працях філософів-просвітителів Аристотеля, Гегеля, аль-Фарабі проблема боротьби з корупцією займала особливе місце. Так, Аристотель у своїй роботі «Політика» [5, с. 53] виділяв корупцію як найважливіший фактор, здатний привести державу якщо не до загибелі, то

до переродження. Прикладом такого переродження є перетворення монархії в тиранію. Одним із заходів впливу на злочинність Аристотель вбачав у боротьбі з корупцією, пропонуючи заборонити одній людині в державі займати одночасно кілька посад. Разом з тим боротьбу з нею Аристотель розглядав як основу забезпечення державної стабільності.

Існувала практика продажу посад чиновників і у Візантії, причому протягом багатьох століть. У Стародавній Русі перша згадка про корупцію у формі «обіцянки», тобто незаконної винагороди, відноситься до Двінської статутної грамоти XIV ст. [6, с. 76].

За радянських часів корупція теж була, але її масштаби не були настільки вражаючими. Під час правління Сталіна до хабарників приймалися дуже суворі заходи покарання.

Зазначимо, що саме в 30-х роках з'явилася нова система «конвертів», за якою усім вищим чинам у партійному апараті, НКВД, прокуратурі та армії видавалася інша, ніде не оголошена заробітна плата, що «стимулювала вірність» вождю [7, с. 43].

Після смерті вождя ситуація швидко змінилася. Відмінив це лише Хрущев, чим, звичайно, нажив собі цілий масив ворогів, що слугувало приводом для його відставки в 1964 році.

Вживалися терміни «хабарництво», «зловживання», але враховуючи постійний дефіцит продукції, обладнання, товарів, продуктів, можливості придбати житло та багато іншого, а точніше більшість, зайнявши хоч якісь пости, вважали само собою зрозумілим, що відпускати та брати дефіцитну продукцію, виділити обладнання та матеріали, призначати на відповідальні посади, корегувати і занижувати планові показники, приховувати махінації.

Лише на початку XX ст. корупція почала виокремлюватись дослідниками як окреме явище, до цього визнавались лише її окремі форми [8, с. 175].

Правові заходи з протидії корупції в системі державного управління. Історично проголошення української незалежності спровокувало загострення ситуації з корупцією.

До того часу, як в Україні почав діяти Закон України «Про боротьбу з корупцією» фактично було прийнято ряд нормативно-правових актів.

Так, у розпорядженні Президента України від 28 вересня 1992 року «Про додаткові заходи щодо посилення боротьби із злочинністю та зміцнення правопорядку в Україні» Кабінету Міністрів України, міністерствам, іншим центральним органам державної виконавчої влади, Раді Міністрів Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям було доручено усунути недоліки в роботі по боротьбі з корупцією [9].

Постановою Верховної Ради України від 23 січня 1993 року «Про стан виконання законів і постанов Верховної Ради України з питань правопорядку і заходи щодо посилення боротьби із злочинністю» узгоджені пропозиції для єдиного законодавчого визначення понять «мафія», «корупція», «тіньова економіка», «спекуляція», «чесна праця» та інші [10].

27 травня 1993 року Президент України видав Указ «Про деякі питання проходження служби в органах державної виконавчої влади».

У жовтні 1995 року був прийнятий Закон України «Про боротьбу з корупцією» [11], який, на нашу думку, став першим системним документом у боротьбі з корупцією на теренах української держави.

Порівнюємо визначення поняття корупції з термінологією, яка міститься в нормативно-правових актах. Загальне поняття *корупції* - скоєння або нескоєння дії при виконанні обов'язків або з причин цих обов'язків у результаті одержання подарунків, що приймаються або вимагаються, обіцянок або стимулів кожного разу, коли має місце така діяльність або бездіяльність [13, с. 11].

Висновок. Таким чином, державна політика України в області протидії корупції та організованої злочинності спрямована на розробку та

реалізації мети, завдань і форм державно-управлінської діяльності щодо попередження (профілактики) корупції та організованої злочинності, боротьби з ними та мінімізації негативних наслідків на суспільство.

Література

1. Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. К.: Основи, 2000. 239 с.
2. Демський Е. Про деякі питання процедурного забезпечення заходів запобігання й протидії корупції / Е. Демський // Віче. 2012. № 4. С. 11-14.
3. Закон України «Про боротьбу з корупцією» від 5 жовтня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 34. С. 266.
4. Закон України «Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією»: Закон України від 16.03.2005 р., № 2476-IV // Урядовий кур'єр. 2005. 21 квіт.
5. Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>
6. Індекс корупції у 2017 році. URL: <https://ti-ukraine.org/research/index-koruptsiyi-cpi-2017/>
7. Каздым, А. А. История коррупции [Текст] / А. А. Каздым // Следователь. 2014. № 10. С. 38-43.
8. Кохан Г. Політична корупція як наслідок конфлікту між державою та суспільством / Г. Кохан // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2008. Вип. 42. С. 175.
9. Кузувков Ю.В. Історія корупції в Росії. М., 2010. 745 с.
10. Кузувков Ю.В. Мировая история коррупции. М., 2010. 787 с.

11. Мельник М. І. Корупція — корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): Монографія. К.: Юридична думка, 2004. 400 с.
12. Постанова Верховної Ради України від 26 січня 1993 року «Про стан виконання законів і постанов Верховної Ради України з питань правопорядку і заходи щодо посилення боротьби із злочинністю» // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 11. С. 87.
13. Розпорядження Президента України від 28 вересня 1992 року «Про додаткові заходи щодо посилення боротьби із злочинністю та зміцнення правопорядку в Україні» № 150/92*рп // Голос України. 1992. № 186.
14. Сенін Р.І. Корупція як соціально-правова категорія оцінки рівня забезпечення правопорядку в державі / Р.І. Сенін // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО». Випуск 18. 2012 р. С.135.
15. Терещук О.В. Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Одес. нац. юрид. Акад. Одесса, 2000. С. 11.
16. Чиновник и коррупция — близнецы-братья // Известия. 1996. 10 июля.
17. Herstage Foundation. URL: [http:// www.heritage.org](http://www.heritage.org)